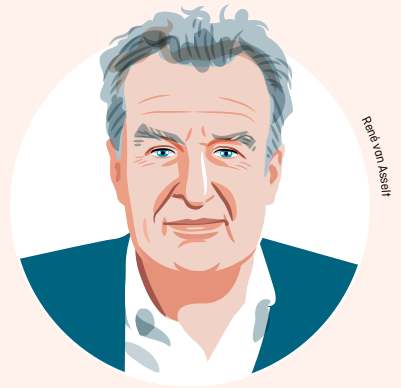


Simon Rozendaal

Ras bestaat niet? Kom eens kijken in de Kunsthal



Ik was gelijk betoverd. Die stoere ‘wie doet mij wat’-houding, handen in de zakken, haar in een knot, sneakers. En meer dan 3,5 meter groot. Ik heb het natuurlijk over het bronzen standbeeld voor het Centraal Station in Rotterdam, dat er nu bijna twee jaar staat.

Onlangs bezochten mijn vrouw en ik de tentoonstelling in de Kunsthal van Thomas J. Price, de Engelse kunstenaar die het beeld heeft ontworpen. Ik kan iedereen aanraden om ernaartoe te gaan. Wel opschieten, het kan nog tot 9 februari. Er is veel over geschreven en gepraat, dus ik kan me nauwelijks voorstellen dat er lezers zijn die niet weten wie de dame voor het CS is en de man die haar schiepte.

Voor hen: Price is een zwarte Engelse kunstenaar die standbeelden maakt van gewone mensen. Geen figuren zoals zeeheld Piet Hein, denker Desiderius Erasmus, bestuurder Johan van Oldenbarnevelt, dichter Hendrik Tollens en scheikundige Jacobus van 't Hoff – alle vijf meer dan levensgroot aanwezig in Rotterdam – maar mensen die je op straat kunt tegenkomen.

Hij beeldt die ‘fictieve mensen’, een amalgaam van passanten, soms extra groot af. Het vervreemdt wanneer je opkijkt tegen iemand die twee keer zo groot is als jijzelf. De Amerikaanse kunstenaar Claes Oldenburg vertekende het perspectief evenzeer met gebruiksvorwerpen die hij gigantisch maakte, zoals de troffel in Kröller-Müller.

Het werk van Price is nog mooier (want emotioneler en verwarrender). Immense mannen in pak, waarbij je de vouwen in de mouwen ziet of, zoals bij de bronzen reuzin voor het CS, dat ze de handen tot een vuist heeft gebald in haar zakken. Sommigen kijken op hun mobieltje of houden het aan hun oor. En let op de schoenen. Een aantal hebben sportschoenen aan, maar er is ook een bronzen reus op brogues.

In de Kunsthal zijn niet alleen die grote zwarte figuren te zien, maar ook kleine beelden in wit gips en bustes in roze marmer, onder meer van een jongedame met dreadlocks. De 44-jarige Price wil discussies beginnen, zo zei hij in *de Volkskrant*.

Goed plan. Daar gaan we. In welke kleur de beelden en bustes ook zijn uitgevoerd – zwart, wit of roze – je ziet ogenblikkelijk dat het hier zwarte mensen betreft. Ze hebben andere neuzen dan witte mensen, ze hebben ander haar, ze hebben een andere houding, ze kijken anders uit hun ogen, ze zijn subtiel maar onmiskenbaar anders.

Toch wordt tegenwoordig vaak ontkend dat er lichamelijke, biologische verschillen zijn tussen groepen. Door de geschiedenis van slavernij en de opkomst van woke is ‘ras’ taboe verklaard. Het wordt geassocieerd met racisme, de opvatting dat het ene ras superieur is aan het andere. En dus menen velen dat rassen wel bij appels en honden bestaan, maar niet bij de mens. Zo schreef *NRC*-columnist Sjoerd de Jong dat ras een ‘sociaal construct’ zou zijn, een bedenksel.

Jawel, er is van alles loos met ras. Een deel is inderdaad verzonnen en nog slecht ook. Zo heten witte mensen ‘kaukasisch’. Dat komt omdat de wetenschapper die deze categorie destijds muntte, meende dat de mooiste exemplaren in de Kaukasus groeiden. Ook zijn de grenzen tussen ‘rassen’ fluïde, mede omdat mensen de neiging hebben om kinderen te maken met mensen die er anders uitzien. Neem kunstenaar Price. Hij is lichtbruin en heeft onmiskenbaar ook witte voorouders.

Toch is het is bizar om te ontkennen dat er aangeboren verschillen zijn tussen groepen. Zie de olympische medailles bij atletiek. In de lange afstanden domineren mensen met een Oost-Afrikaanse achtergrond, in het sprinten (en de Amerikaanse basketbalcompetitie) mensen met een West-Afrikaanse. Okay, in de NBA doen ook een paar witte reuzen mee, maar die zijn aanzienlijk minder atletisch: ‘*White men can’t jump.*’

Het is voor iedereen zichtbaar, maar er mag niet over worden gepraat, betoogde de Amerikaanse journalist Jon Entine in zijn boek (uit 2000) *Taboo. Why black athletes dominate sports and why we’re afraid to talk about it*. Zelfs wanneer je constateert dat zwarte mensen ergens beter in zijn, riekt het volgens scherp-slijpers al naar racisme.

Ook daarom is de tentoonstelling in de Kunsthal fascinerend. Price laat zien dat zwarte en bruine mensen mooi en trots zijn en behoorlijk anders dan witte mensen. En hij knipoogt naar ons: leer er maar mee om te gaan.

**Thomas J. Price toont
dat zwarte mensen echt
anders zijn dan witte**